

Ålands landskapsregering
registrator@regeringen.ax

Er referens
ÅLR 2020/1769
Gunnar Westling

Kontaktperson
Jonna Varsa, barnkonventionsansvarig
Lotta Angergård, vik verksamhetsledare

Ärende: Utlåtande till Trafikförsörjningsprogram för Åland 2022 – 2023

Rädda Barnen är politiskt och religiöst obundna och har barnkonventionen som grund i allt vårt arbete. Vårt uppdrag som barnrättsorganisation vid yttranden och i remissvar är att sätta fokus på barn och barns rättigheter, vilket enligt barnkonventionen är alla under 18 år barn.

I detta remissvar väljer vi att lyfta fram rättighetsbärarna, dvs barnens erfarenhet och behov gällande kollektivtrafiken på Åland. Vi har i olika sammanhang tagit del av barns erfarenheter genom olika diskussionsmöten och projekt.

Allmänna kommentarer

Rädda Barnen har lyft fram behov av fungerande och ekonomiskt tillgänglig kollektivtrafik som ett sätt att säkerställa att alla barns rätt till en meningsfull fritid tillgodoses: *“Barn som lever i ekonomisk utsatthet har inte samma möjligheter till en meningsfull fritid som ett barn från en familj med stabilare ekonomi. Barnen begränsas av exempelvis avgifter för bussbiljetter, dyr utrustning och höga avgifter för fritidsaktiviteter, vilket kan innebära att det är svårt att delta regelbundet i en aktivitet.”* **Rädda Barnen rekommenderar** att alla barns möjlighet att ta sig till sin fritidsaktivitet säkerställs.

I den nordiska barnresolutionen¹, som togs fram i nordiskt barnforum i Köpenhamn av tio åländska ungdomar tillsammans med ett sextiotal ungdomar från de nordiska länderna och autonomierna rekommenderar ungdomar att *“Det bör dessutom finnas allmänna kommunikationer för att se till att vi alla kan nå fritidsaktiviteterna.”* Temat lyftes fram flera gånger i diskussioner med den åländska delegationen där deltagarna var 12–17 år.

På Rädda Barnen valkaffe för ungdomar (oktober 2019) ville unga diskussionsledare diskutera tillsammans med politiska kandidater och ungdomar om Åland borde utöka

¹https://www.ombudsman.ax/sites/default/files/attachments/article/s_final_childrens_resolution.pdf

Ålandstrafikens busstider: *“Flera av de sista bussarna går i dagsläget redan vid 17, vilken förhindrar många unga från att umgås med vänner eller delta i olika fritidsaktiviteter.”* Nästa alla unga deltagare svarade ja till frågan. En deltagare lyfte *“Kollektiv trafik under kvällar (ett senare alternativ räcker)”* som politikerns viktigaste uppgift under nästa mandatperiod.

Vi vill också lyfta fram att skolresan tar mycket tid för många barn på Åland och därför är det viktigt att tänka på rutten och trivsel under skolresan. På Rädda Barnens ungdomskaffe om distansundervisning lyfte en ung deltagare fram att en positiv erfarenhet från distansundervisning under våren 2020 var att *“slippa skolresan på två timmar (tur och retur)”*.

4. Behov av kollektivtrafik, utmaningar och möjligheter, mål och vision

4.1. Behov

I början av kapitlet står det att:

Kollektivtrafik kan tillgodose behov av persontransporter och transporter av lättare frakter. De passagerargrupper som främst nyttjar kollektivtrafiken är skolungdomar, pendlare, seniorer samt anslutningar till annan trafik (skärgårdstrafiken). Kollektivtrafiken ska fokusera på att tillgodose behovet för dessa kundgrupper.

Skolungdomar är den största nyttjaren av kollektivtrafik, troligtvis eftersom de inte har tillgång till egen bil då de inte uppnått körkortsålder. Denna grupp i åldern 0 – 17 år utgör ca 6 000 personer, enligt statistik från Ålands statistik och utredningsbyrå ÅSUB). Åldersgruppen har ett dagligt transportbehov med likartat rörelsemönster eftersom skolresor tillgodoses med skolskjuts eller kollektivtrafik. Övriga resor för denna åldersgrupp är i sin helhet en stor del av kollektivtrafiken. Antalet beviljade skolkort för grundskolor och gymnasier är ca 1 000 stycken.

Rädda Barnen vill påminna att barn och unga har rätt att bli hörda i frågor som rör dem och för att ta reda på barns behov gällande kollektivtrafik måste Ålands landskapsregeringen i sin roll som ansvarig myndighet för kollektivtrafiken på Åland säkerställa att det finns reella möjligheter för alla barn att bli hörda. Alla processer där barn deltar ska vara transparenta, informativa, frivilliga, respektfulla, relevanta, inkluderande, anpassat för barn, förankrade i utbildningen, trygga och ansvarsfulla.

Metoder för att höra barn borde utvecklas tillsammans med barn själva. Ungdomar som deltagit i påverkansprojekt med Rädda Barnen och Ålands Ombudsmannamyndighet rekommenderar att: *“Vi vill att det finns olika sätt för unga att få sin röst hörd i frågor som angår oss. Ni kan fråga unga vad de tycker genom enkäter eller skolbesök, online idélåda och genom att skapa ungdomsråd på Åland!”*

Vi vill tacka landskapsregeringen för workshopen om framtidens kollektivtrafik som ordnades för unga den 25 november 2020 och vi hoppas att input och kommentarer som kom fram under workshopen tas i beaktande i det fortsatta arbetet med trafikförsörjningsprogrammet. **Vi rekommenderar att** landskapsregeringen tar inspiration från workshopen och säkerställer att Barnkonventionens artikel 12 *“Alla barn har rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i frågor som berör dem”* efterlevs i framtiden i alla frågor som rör barn.

6. Tillgängligt och sammanhållet Åland

I det första stycket står det att:

Det övergripande målet delas upp i två nedbrutna mål

- **Resor för alla**

Handlar om tillgänglighetsanpassning, behovsanpassning och att kollektivtrafiken kan nyttjas av alla oberoende ekonomiska förutsättningar.

- **Regional tillgänglighet och tillväxt**

Handlar om möjlighet att resa inom hela landskapet Åland med kollektivtrafik.

Rädda Barnen välkomnar målen.

6.1.2. Mål och åtgärder under programperioden

Under *Målsättningar, åtgärder och ansvarsfördelningen för trafikupplägget under programperioden 2022 – 2023* står det att:

“Mål: Biljettpriserna för kollektivtrafiken på landsbygden sänks och antalet biljettzoner minskas. Inom tätorten ökar inte biljettpriserna. Ett gemensamt biljettsystem för all kollektivtrafik på Åland införs. **Åtgärder:** Landskapsförordning som beskriver zonindelning revideras samtidigt som biljettpriset för passageraren inte ökar. Tätortstrafiken och landsortstrafiken får ett gemensamt biljettsystem, vilket möjliggör byten mellan tätorts- och landsortstrafik på samma biljett.

I anslutning till förändringen av biljettsystem vill Rädda Barnen att den önskan som barn och unga lyft i diskussion om kollektivtrafiken ska säkras, dvs att det till en låg kostnad/gratis ska vara möjligt att använda kollektivtrafiken även för fritidsresor.

Mariehamn den 30 november 2020

Lotta Angergård
Vik. verksamhetsledare

Jonna Varsa
Barnkonventionsansvarig